

چشم‌انداز آتی اقتصاد کشور

نظام بازار، کلید رشد

مصاحبه اختصاصی ماهنامه «اقتصاد ایران» با دکتر موسی غنی‌نژاد، استاد دانشگاه صنعت نفت و عضو شورای سیاست‌گذاری ماهنامه «اقتصاد ایران»

اقتصاد ایران: مهمترین چالش‌های اقتصادی فراروی کشورمان چیست؟

در حال حاضر، مهمترین چالش اقتصادی کشور ما تورم توأم با رکود است، به این معنا که تورم در کشور ما نسبت به کشورهای دیگر و میانگین جهانی بسیار بالاتر است و این مسأله با توجه به ثابت بودن نرخ ارز، باعث بروز مشکلات زیادی برای تولیدکنندگان داخلی شده است. در نتیجه نمی‌توانیم در زمینه صادرات موفق باشیم. از طرف دیگر، به لحاظ این که کالاهای خارجی به طور نسبی ارزان‌تر از کالاهای داخلی هستند، زمینه گسترش واردات فراهم شده و تولید داخل، قدرت رقابت را با کالاهای خارجی از دست داده است. بنابراین عامل تورم یک بحث درجه اول برای اقتصاد ایران خواهد بود که حداقل بایستی به مرز میانگین منطقه کاهش یابد.

در کنار تورم، چالش اساسی دیگر اقتصاد کشور ما رکود اقتصادی است. یکی از عوامل بسیار مهمی که در کشور باعث بروز رکود اقتصادی شده، وجود موانع سرمایه‌گذاری از جمله موانع اداری و بوروکراتیک است که باعث شده فعالیت‌های اقتصادی ما در سطح مناسبی قرار نگیرند. در واقع به خاطر وجود مقررات متغیر، یک وضعیت نامنی اقتصادی در کشور ایجاد شده که عامل اصلی کاهش سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود.

اقتصاد ایران: با عنایت به وضعیت نامطلوب موجود در صنعت کشور، لطفاً چشم‌انداز آتی صنایع ایران را تشریح بفرمایید؟

در ایران عمده‌تأ صنایع بزرگ ما در دست دولت است و همین دولتی بودن صنایع یکی از عوامل ناکارآمدی آنها محسوب می‌شود. طبق سیاست‌های کلی اصل ۴۴ بایستی دولت در جهت خصوصی‌سازی این صنایع گام بردارد. حال اگر در فرایند واگذاری و غیردولتی کردن صنایع، قانونمند و صحیح حرکت کنیم، چشم‌انداز آتی صنعت کشور خوب خواهد بود. اما از آنجا که با گذشت ۴ سال از ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ هنوز بخش بزرگی از صنایع کشور دولتی باقی مانده‌اند و خصوصی‌سازی واقعی در کشور ما صورت نگرفته است، نمی‌توان چشم‌انداز روشنی را برای صنعت قایل بود.

نقدینگی و به تبع آن افزایش تورم بود. هر چند این راهکار در آن دوران موفق نبود، ولی به این معنا نیست که این راه‌حل را کنار بگذاریم، چراکه دلیل عدم موفقیت آن، عدم اجرای درست آن مقررات توسط دولت‌ها بوده است. حال اگر تمهیداتی در نظر گرفته شود که این قوانین به درستی رعایت شوند، می‌توان در زمینه کاهش وابستگی بودجه دولت به درآمدهای نفتی گام مؤثری برداشت.

راه‌حل دیگر، اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ است که این واگذاری‌ها حتی در صنایع پیشرفته صنعت نفت هم می‌تواند انجام شود. نکته حایز اهمیت آن است که در این بخش، واگذاری صنایع نفت به بخش خصوصی، نیازمند سرمایه‌گذاری‌های خارجی می‌باشد، اما به علت عدم وجود امنیت اقتصادی لازم، سرمایه‌گذاران خارجی تمایلی به سرمایه‌گذاری در کشورمان ندارند.

اقتصاد ایران: چه پیشنهادهایی را برای اصلاح ساختار بخش خصوصی و فراهم آوردن زمینه‌های مشارکت آن مطرح می‌نمایید؟

اولین و مهمترین راهکار اصلاح ساختار بخش خصوصی، مهیا کردن فضای کسب‌وکار مناسب و گسترش آن برای بخش خصوصی است، چراکه در یک فضای گسترده و مناسب می‌توان خصوصی‌سازی‌های بزرگ را انجام داد. اگر فضای کسب‌وکار مناسب نباشد، خصوصی‌سازی صرفاً به معنای انتقال مالکیت از بخش دولتی به خصوصی خواهد بود که این مسأله نمی‌تواند راهگشای مشکلات کشور باشد.

اقتصاد ایران: با توجه به اسناد برنامه پنجم و چشم‌انداز توسعه کشور، راهکارهای رسیدن به نرخ رشد اقتصادی معقول، کاهش نرخ تورم و افزایش سطح اشتغال را در کشور چه می‌دانید؟

در کشور ما، دولت به شدت در تمامی بازارها از جمله بازار کار، پول، سرمایه، کالا و خدمات دخالت می‌کند که نتیجه این گونه مداخله‌ها، ایجاد فضای کسب‌وکار ناامن برای بخش خصوصی خواهد بود. بنابراین گام اول، کاهش دخالت‌های دولت و گسترش نظام بازار در جهت ایجاد زمینه‌های لازم برای رشد بخش خصوصی است.

اقتصاد ایران: الزامات صنعت نفت ایران را در زمینه فروش نفت خام، وابستگی بودجه کشور به درآمدهای نفتی، سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و اجرای اصل ۴۴ در این صنعت مورد ارزیابی قرار دهید؟

قطع وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی به طرق مختلفی می‌تواند انجام شود. یکی از مهمترین ابزارهای موجود، حساب ذخیره ارزی است. این راهکار در برنامه سوم توسعه پیش‌بینی شده بود، ولی متأسفانه توسط هیچ یک از دولت‌ها به صورت درست و کامل اجرا نشد که نتیجه آن، افزایش حجم

اقتصاد ایران: مقوله‌هایی چون هدفمند کردن یارانه‌ها و اصلاح ساختار مصرف - به خصوص در بُعد انرژی -

چه سرنوشتی را در ۴ سال آینده خواهند داشت؟ اصولاً اصلاح قیمت‌های انرژی در کشور ما باید انجام شود، ولی پرداخت‌های نقدی یارانه‌ها لزوماً بهترین راه‌حل نیست. از طرفی اصلاح قیمت‌ها بایستی به صورت تدریجی انجام شود، چراکه اجرای اصلاح قیمت ناگهانی، می‌تواند باعث بروز یک شوک اقتصادی و مالی برای خانوارها شود و زمینه ایجاد نارضایتی را فراهم آورد.

اقتصاد ایران: متشکریم.